

Til
Landbruks- og matdepartementet
Postboks 8007 Dep.
0030 Oslo

Oslo, 26. september 2016

Høringssvar- forslag til endringer i konsesjonsloven, jordloven og odelsloven

Norges BygdekvinneLag viser til Landbruks- og matdepartementets invitasjon til høring på forslag til endringer i konsesjonsloven, jordloven og odelsloven.

Norges BygdekvinneLag er en frivillig organisasjon med 14 000 medlemmer i lokallag over hele landet. For Norges BygdekvinneLag er det et overordnet mål å ta vare på levende bygdemiljø og primærnæringene.

Formålet med konsesjonsloven

Formålet med konsesjonsloven er å regulere og kontrollere omsetning av fast eiendom for å oppnå et effektivt vern om landbrukes produksjonsarealer og sikre eier- og bruksforhold som er mest ganglige for samfunnet. Hensyn som framtidige generasjoners behov, landbruksnæringen, miljø, friluft- og naturverninteresser og bosetting. Tilsvarende har jordloven til hensikt å sikre variert bruksstruktur, vern av jordsmonnet, bosetting og arbeidsplasser.

Norges BygdekvinneLag kan ikke se at de foreslåtte endringene er i tråd med intensjonen i eiendomsregelverket for landbruket. Derimot er de et uttrykk for at mer skal overlates fra den offentlig styringen over arealbruk og regulering av prisene på landbrukseiendommer, til markedet og private aktører alene.

Norges BygdekvinneLag mener jord- og konsesjonsloven må bygge opp under de samfunnspolitiske målene, og prioritere matproduksjon, landbruk og bosetting i et langsiktig perspektiv. I vårt høringssvar vil vi i hovedsak svare på forslagene om heving av arealgrensen, priskontroll og at en femårig leieavtale kan åpne for konsesjonsfritt kjøp av jord.

Forslaget om heving av arealgrensen for odlingsjord, lovbestemt konsesjons- og boplikt fra 25 dekar til 35 dekar full- og overflatedyrka jord

Endringene innebærer at færre eiendommer enn i dag vil bli omfattet av konsesjons- og boplikt, og at færre eiendommer vil kunne odles.

Tall fra SSB viser at andel jord og antall gårder som går ut av drift er større i områder uten priskontroll og boplikt. Omfanget av jordbruksareal som går ut av drift vil øke i de deler av landet som preges av mindre bruk, gårdsbruk hvor det er gårdens samlede ressurser i inn- og utmark som utgjør inntektsgrunnlaget. Det er disse gårdene som bidrar til å gjøre det norske landbruket mangfoldig og robust, og som ivaretar lovverkets intensjoner, om også å sikre andre samfunnshensyn som bosetting og lokalt næringsliv.

Landbruksnæringen er fundamentet for en stor del av bosettingen i mange kommuner. Om flere av dagens landbrukseiendommer fraflyttes og kun blir brukt som fritidsboliger, vil det både kunne føre til nedgang i areal for matproduksjon, forsterke fraflyttingen fra bygdene og svekke det lokale næringslivet.

Norges Bygdekvinnelag støtter ikke forslaget om økning av arealgrensen i konsesjonsloven og odelsoven da det vil svekke bosetting, lokal næringsliv på bygdene og jordbruksarealer for matproduksjon.

Forslaget om oppheving av priskontrollen på rene skogeiendommer og/eller på kombinerte eiendommer med jord og skog

Priskontrollen er til for å sørge for en forsvarlig prisutvikling på landbrukseiendommer. Formålet er at eiendommen som brukes til landbruk kjøpes og selges til en pris som bidrar til å realisere landbrukspolitiske målsetninger. Mål som å sikre rekruttering til næringen og eierskap til landbrukseiendommen som gir grunnlag for langsiktig og god ressursutnyttelse.

Når eiendom blir unntatt priskontrollen, vil prisen på eiendommen i attraktive områder øke. De som vil drive gård må konkurrere om eiendommen med de som vil ha gårdseiendom til fritidsbruk eller til andre formål, som for eksempel utbygging. En høy pris på gårdseiendommen kan bety at kostnader ved kjøp ikke står i forhold til inntjening i næringen. Det kan hemme rekruttering og føre til at arealer som i dag brukes til matproduksjon går ut av drift.

Norges Bygdekvinnelaget støtter ikke forslaget om en oppheving av priskontrollen på hverken rene skogeiendommer eller på kombinerte eiendommer med jord og skog.

Forslaget om konsesjonsfritt erverv av eiendom som er leid eller forpaktet av kjøper i minst 5 år

Dette forslaget er i realiteten en avvikling av konsesjonsloven og den funksjonen loven har for å sikre et effektivt vern om landbrukes produksjonsarealer og slike eier- og bruksforhold som er mest ganglige for samfunnet.

Norges Bygdekvinnelag mener lovverket må sikre lokalt og langsiktig eierskap til natur- og arealressursene. Den norske modellen som fordeler eierskap og ressurser på mange, har gitt verdiskaping og vekst i hele landet. Dette forslaget legger derimot opp til en avregulering der kommersielle interesser i større grad overtar, og at andre viktige samfunnsinteresser blir nedprioritert. Vi er bekymret for at de som ønsker å spekulere i arealerverv lett kan ordne seg med slike leieforhold i en femårsperiode dersom de ønsker å unngå konsesjon.

Det er også foreslått å fjerne krav om 10-årig leieavtale. Norges Bygdekvinnelag frykter at det kan føre til mindre forutsigbarhet for bønder som er avhengig av leiejord for sikker drift og inntjening.

Norges Bygdekvinnelag kan ikke støtte forslaget om konsesjonsfritt erverv av eiendom som er leid forpaktet av kjøper i minst 5 år.

Erfaringer fra andre land

Utviklingen i Sverige viser at avregulering av landbruket har ført til kraftig nedlegging av gårdsbruk. Prisen på jordbruksareal har steget gjennom 90-tallet og gitt store utfordringer for landbrukets inntjeningssevne. Tilsvarende utvikling ser vi i det danske landbruket.

I rapporten " Østerriksk alpejordbruk" (2014) fra Agri Analyse er det gjort en studie av det østerrikske landbruket. Til forskjell fra Sverige og Danmark er det landbrukspolitiske målet i Østerrike å ta vare på landbruk og arealressurser over hele landet. Det skal være en høy forsyning av nasjonale matvarer og den nasjonale produksjonen skal være konkurransedyktig.

Rapporten viser at landbruket i Østerrike bidrar til å opprettholde lønnsom drift, bosetting og landbruksproduksjon i hele landet, selv med små enheter. I tillegg bidrar disse landbrukshusholdningene i stor grad til å sikre inntekter fra tilleggsnæringer og turisme. Særlig er dette avgjørende for fjellområdene og de minste brukene, hvor gårdsdriften er deltidsarbeid.

For Norge med både små og store bruk over hele landet viser eksemplet fra Østerrike hvor viktig en variert bruksstruktur er for nasjonal matforsyning og lokal verdiskaping, samtidig som det ivaretar en sunn økonomi i landbruket.

Avslutning

Norges Bygdekvinnelag mener en grundigere analyse av forslagets konsekvenser er nødvendig. Dette for å kunne gi et bedre grunnlag for gode og kunnskapsbaserte beslutninger ut i fra landbrukspolitiske hensyn og mål.

Vi frykter at endringsforlagene fører til at landbruksarealer går ut av produksjon eller disponeres til andre formål. En slik utvikling står i kontrast til den økte befolkningsveksten, behovet for økt matproduksjon globalt og viktigheten av å sikre nasjonal matproduksjon.

Norges Bygdekvinnelag kan ikke se at de foreslåtte endringene i jord- og konsesjons- og odelsloven er i tråd med lovens formål. Tvert imot, så frykter Norges Bygdekvinnelag at endringene vil svekke norsk matproduksjon, bosetting og lokal verdiskaping.

Med vennlig hilsen Norges Bygdekvinnelag

Ellen Krageberg, leder

Cesilie Aurbakken, generalsekretær